

Eich cyf/Your ref Petition P-05-985
Ein cyf/Our ref KW/04439/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

13 Awst 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 5 Awst ynghylch deiseb P-05-985-darparu gofal plant allweddol sy'n cyfateb i'r hyn a oedd ar gael cyn pandemig Covid-19. Rwy'n ddiolchgar am y cyfle i rannu mwy o wybodaeth â'r Pwyllgor Deisebau ar y mater hwn.

Wrth ystyried y ddeiseb, a'r ohebiaeth gan y deisebydd, ynglŷn â'r ddarpariaeth haf sydd ar gael i blant gweithwyr allweddol a'r profiad personol a gawsant yn ystod y pandemig, hoffwn sicrhau'r Pwyllgor Deisebau fy mod wedi cael fy arwain gan y [cyngor a'r argymhellion gwyddonol a thechnegol diweddaraf](#) gan y Gell Cyngor Technegol i Lywodraeth Cymru drwy gydol y pandemig.

Yn fy rôl fel y Gweinidog dros Addysg, pan benderfynais rhoi cyfle i ddysgwyr 'ailgydio, dal i fyny a pharatoi ar gyfer yr haf' yn ystod pedair wythnos olaf tymor yr haf, cafodd hyn ei wneud mewn cydweithrediad ag awdurdodau lleol ac undebau'r athrawon. Ein cynnig oedd i athrawon weithio un wythnos ychwanegol, sef y bedwaredd wythnos ym mis Gorffennaf, a chael yr wythnos honno yn ôl fel wythnos ychwanegol yn yr hanner tymor ym mis Hydref. Dyna oedd ein dewis cenedlaethol, ar sail y dystiolaeth iechyd a gwyddonol orau a oedd ar gael i ni ar y pryd. Fodd bynnag, rwyf yn cydnabod mai'r awdurdodau lleol yw'r cyflogwr a nhw sydd yn y sefyllfa orau i wneud penderfyniadau ynghylch ddyddiadau tymhorau, gan ddeall eu hamgylchiadau a'u materion lleol. Lle'r oedd awdurdodau lleol yn gallu agor ysgolion am y bedwaredd wythnos, fe wnaethant hynny. Ond os nad oeddent yn gallu, yr awdurdod lleol, fel y cyflogwr, wnaeth y penderfyniad hwnnw.

Gwn fod yr awdurdodau lleol wedi ymgynghori â'u penaethiaid, eu staff â'u rhieni.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Darpariaeth gofal plant ar gyfer gwyliau'r haf a gweithwyr allweddol

Y cyngor gwyddonol diweddaraf yw bod y risg i blant o fod yn ddirifol wael o ganlyniad i COVID-19 yn isel iawn. Mae Cell Cyngor Technegol Llywodraeth Cymru, sy'n darparu cyngor gwyddonol a thechnegol i'r Llywodraeth yn ystod argyfyngau, wedi adolygu'r dystiolaeth gyfredol sy'n awgrymu bod y feirws yn fwy ysgafn ymysg plant nag oedolion pan fyddant yn cael eu heintio. Yn gyffredinol, mae plant yn dangos symptomau ysgafn neu'n asymptomatig. Ychydig iawn sy'n datblygu symptomau dirifol neu lefel o'r clefyd sy'n peryglu bywyd.

Yn ogystal, mae'r Gell Cyngor Technegol yn adrodd ei bod yn ymddangos bod y gallu i drosglwyddo'r haint ymysg plant dan 12 oed yn arbennig o isel, gyda'r dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg yn dangos lefelau cyfyngedig o ran plant yn trosglwyddo'r feirws i'w gilydd. Dyna pam y mae'r Gell Cyngor Technegol wedi dod i'r casgliad y gall plant fod yn 'ddiogel o ran Covid' gan ddefnyddio ystod eang o fesurau. Mae'r dystiolaeth hon yn cefnogi'r bwriad i ysgolion ddychwelyd yn llawn o fis Medi ymlaen, Mae hefyd yn asesu'r dystiolaeth ynghylch plant yn gyffredinol, ac felly mae hefyd yn berthnasol i'r sector gofal plant.

Ynghyd â'r dystiolaeth ddiweddaraf, mae ein system Profi, Orlhain, Diogelu yn weithredol ac rydym yn glir ynghylch y mesurau y mae angen eu rhoi ar waith i greu amgylcheddau mwy diogel o fewn lleoliadau a darpariaeth. Fodd bynnag, ni ellir cael un dull sy'n addas i bawb. Rydym yn cydnabod y bydd gan bob darpariaeth gwaith chwarae mynediad agored heriau unigol i fynd i'r afael â nhw.

Ers 22 Mehefin, mae lleoliadau gofal plant yng Nghymru wedi gallu ymestyn eu gweithrediadau, gan ddarparu gofal i bob plentyn ac nid dim ond plant gweithwyr allweddol neu blant sy'n agored i niwed. Mewn nifer o achosion mae hyn wedi digwydd ar raddfa lai, gan ystyried y mesurau diogelu a roddwyd ar waith i helpu i leihau cyfradd trosglwyddo COVID-19.

Yn y cyfnod ers hynny, mae dros 900 o leoliadau a oedd wedi cau yn ystod cyfnod cychwynnol y pandemig wedi ailagor. Mae dros ddwy ran o dair o leoliadau gofal plant ledled Cymru bellach ar agor ac mae nifer ohonynt yn cynnig darpariaeth dros wyliau'r haf. Ers 5 Awst, mae'r lleoliadau wedi gallu ehangu eu gweithrediadau ymhellach, gan gynyddu maint y grwpiau cyswllt a gofalu am fwy o blant. Mae hyn yn unol â'r dystiolaeth wyddonol ar drosglwyddo mewn plant.

Rydym wedi diweddarau ein canllawiau ar y mesurau diogleu i'w cymryd mewn lleoliadau gofal plant. Mae'r canllawiau ar gyfer darpariaeth gwaith chwarae mynediad agored yn seiliedig ar y canllawiau gofal plant gyda diwygiadau priodol i adlewyrchu'r gwahanol ddarpariaeth.

Er bod y term mynediad agored yn gymwys i ddarpariaeth gofrestredig i blant o dan 12 oed, mae darpariaeth o'r fath fel arfer yn darparu ar gyfer ystod oedran eang o blant, gan gynnwys plant dros 12 oed. Diben y ddarpariaeth yw rhoi cyfleoedd chwarae wedi'u staffio i blant yn absenoldeb eu rhieni. Mae gan blant y rhyddid i ddewis pa ystod o weithgareddau chwarae y maent yn dymuno ei ddilyn a chyswllt y maent yn chwarae. Dylid ystyried y mesurau sydd wedi'u nodi yn y canllawiau hyn ar y cyd â'r gofynion yn y [Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer gofal plant a reoleiddir](#).

Hoffwn dynnu sylw'r Pwyllgor at gyhoeddiad a wnaed gennyf ar y cyd â'r Dirprwy Weinidog dros lechyd a Gofal Cymdeithasol. Wrth i staff ysgol gymryd seibiant haeddiannol dros wyliau'r haf, cyhoeddwyd y byddai £1.6 miliwn ychwanegol ar gael drwy'r Gronfa Caledi Frys i Awdurdodau Lleol i alluogi awdurdodau lleol i ehangu eu cyfleoedd gofal plant a

chwarae ar gyfer plant a phobl ifanc 5-16 oed a allai fod angen cymorth ychwanegol dros yr haf.

Yr awdurdodau lleol sydd yn y sefyllfa orau i ddefnyddio'r gwasanaethau a'r cyfleusterau sydd ar gael iddynt i helpu'r rheini sy'n wynebu'r risg fwyaf yn eu hardal. Yn ogystal, cadarnhawyd hefyd y bydd Cynllun Cymorth Gofal Plant Coronafeirws yn parhau yn ystod cyfnod gwyliau'r haf hyd at ddiwedd mis Awst.

Bydd plant gweithwyr critigol a phlant sy'n agored i niwed dan bump oed yn cael gofal wedi'i ariannu mewn lleoliadau gofal plant tan ddiwedd cyfnod yr haf. Rwyf hefyd wedi ymrwymo i ariannu prydau ysgol am ddim i blant cymwys dros wyliau'r haf. Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i wneud yr ymrwymiad hwn.

Mewn datblygiadau diweddar iawn, rwy'n falch o gadarnhau bod Cynnig Gofal Plant Cymru wedi ailagor i geisiadau ym mis Awst a mis Medi. Mae'r Cynnig Gofal Plant yng Nghymru yn ymrwymiad i ddarparu 30 awr o addysg gynnar a gofal plant, am hyd at 48 wythnos y flwyddyn, i rieni sy'n gweithio a sydd â phlant tair a phedair oed. Mae wedi bod ar gael ledled Cymru ers mis Ebrill y llynedd ac roedd tua 14,600 o blant yn manteisio ar y Cynnig ym mis Ionawr 2020.

Bu'n rhaid i ni gymryd y cam digynsail o oedi'r Cynnig Gofal Plant i newydd-ddyfodiaid ar 1 Ebrill oherwydd pandemig y coronafeirws gan ein bod angen canolbwyntio adnoddau ar gefnogi anghenion gofal plant gweithwyr critigol a phlant agored i niwed drwy Gynllun Cymorth Gofal Plant Coronafeirws (C-Cas).

Rwyf am ddiolch i'n hawdurdodau lleol am y modd y maent wedi rhedeg C-CAS ac wedi cefnogi teuluoedd sydd ag anghenion amrywiol sy'n aml yn gymhleth. Mae darparwyr gofal plant wedi bod yn wych; arhosodd llawer ar agor pan oedd y feirws ar ei anterth i sicrhau bod gweithwyr critigol yn gallu cyfrannu'n effeithiol at yr ymdrech genedlaethol yn erbyn y pandemig.

Ar yr un pryd, rydym wedi galluogi darparwyr gofal plant i gynyddu eu gweithrediadau i gefnogi teuluoedd sy'n gweithio wrth i fwy o weithleoedd agor, a rhoi mesurau ar waith i leihau'r risg o drosglwyddo coronafeirws cymaint ag sy'n bosibl. Wrth i wasanaethau gofal plant barhau i gynyddu eu gweithrediadau, credwn y bydd darpariaeth ddigonol ar gyfer y rheini sydd ei hangen.

Dyrannwyd £1 miliwn arall o'r gyllideb addysg i ariannu cymorth i blant a phobl ifanc dros wyliau haf yr ysgol er mwyn eu helpu i ailgysylltu ag addysg, gan roi'r cyfle iddynt gymryd rhan mewn gweithgareddau y gallent fod wedi'u colli yn yr ysgol, gan gynnwys cymdeithasu â'u cyfoedion a gweithgarwch corfforol.

Byddwn yn parhau i weithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i benderfynu sut y caiff yr arian hwn ei ddyrannu. Hoffem ei weld yn cael ei dargedu tuag at y plant hynny sydd wedi colli allan fwyaf o beidio â gallu mynychu'r ysgol ac yn enwedig tuag at anghenion plant sy'n agored i niwed mewn cymunedau difreintiedig. At ei gilydd, bydd £2.6 miliwn arall yn cael ei fuddsoddi i helpu awdurdodau lleol i ddarparu cymorth gofal plant a darpariaeth chwarae i blant yn ystod gwyliau haf yr ysgol eleni.

Rwyf wedi nodi'n glir y dylai Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol ac ysgolion, drwy gydweithio'n agos ag iechyd cyhoeddus Cymru, fod yn barod i weithredu mesurau cyfyngu priodol os bydd y feirws yn llaedaenu'n lleol. Mae hyn yn cydnabod yn gryf, er bod presenoldeb Covid-19 yn lleihau yn ein cymunedau, nad yw wedi diflannu a rhaid i ni barhau i fod yn ymwybodol o fygythiad y feirws a chymryd camau diogelu i leihau risg ar bob cyfle.

Rwy'n deall bod y misoedd diwethaf hyn wedi bod yn her i bob un ohonom. Mae llawer o deuluoedd wedi ei chael hi'n anodd addysgu yn y cartref, gweithio a delio â blaenoriaethau a chyfrifoldebau eraill. Rydym yn deall heriau a manteision dysgu cyfunol. Ar 9 Gorffennaf, cyhoeddais £29 miliwn ychwanegol ar gyfer ysgolion i hybu cefnogaeth i ddysgwyr sy'n dechrau ar gyfnodau hanfodol yn eu haddysg o fis Medi ymlaen; ac i recriwtio, adfer a chodi safonau a lleihau effaith amser i ffwrdd o'r ysgol cyn belled ag y bo'n bosibl.

Bydd y pecyn cymorth hwn yn golygu y gellir recriwtio 600 o athrawon ychwanegol a 300 o gynorthwywyr addysgu drwy gydol y flwyddyn ysgol nesaf a thargedu cymorth ar gyfer blynyddoedd 11, 12, 13 yn ogystal â dysgwyr difreintiedig ac agored i niwed o bob oed. Yr wyf wedi bod yn glir na ddylem byth ostwng ein disgwyliadau ar gyfer unrhyw un o'n plant a'n pobl ifanc, ni waeth beth yw eu cefndir.

Cydnabyddaf yn llawn yr amgylchiadau hynod o anodd ac ansicr y mae staff ysgol, plant a phobl ifanc a'u teuluoedd wedi bod yn eu profi a gwyddom y bydd effaith y coronafeirws yn parhau i gael ei deimlo am beth amser. Rwy'n teimlo bod y penderfyniad ar gyfer mis Medi yn ddatblygiad cadarnhaol yn unol â'r canllawiau gwyddonol a thechnegol diweddaraf ac rwy'n falch iawn o'r ffordd y mae pobl yng Nghymru wedi ymateb ac o'r cadernid sy'n parhau i gael ei ddangos yn ystod y cyfnod hwn.

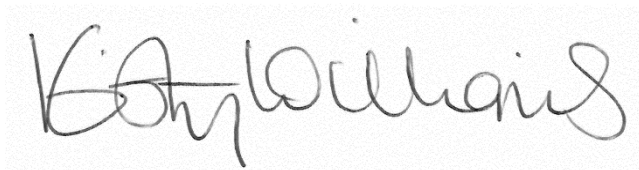
Darpariaeth oriau estynedig ar gael i weithwyr allweddol yn yr Hydref pan fydd ysgolion yn ailagor yn llawn

Yn ystod y pandemig, mae ein hysgolion wedi darparu gofal plant a chymorth hanfodol i alluogi gweithwyr allweddol eraill, gan gydnabod yn gadarn fod athrawon yn cael eu dynodi'n weithwyr critigol, i barhau â'u rolau gan wybod bod eu plant yn ddiogel. Cymeraf yn ganmoliaeth i'w clod fod rhai gweithwyr hanfodol yn galw am i'r trefniadau hyn barhau. Rwy'n falch o'r ffordd y mae ein hysgolion wedi ymateb. Fodd bynnag, rhaid inni gydnabod bod athrawon yn cael eu hystyried yn weithwyr allweddol ar gyfer eu rôl addysgol, a dyma'r rôl yr wyf yn canolbwyntio fwyaf arni wrth i ni gymryd cyfleoedd yn ddiogel i gynyddu'r niferoedd mewn ysgolion, i ddal i fyny, ac i ddychwelyd i'r ysgol yn llawn ym mis Medi. Rhaid i'n hathrawon allu cyfeirio eu hamser a'u hymdrechion at eu rolau addysgu craidd.

Mae hyn wrth gwrs yn llawer anos wrth lacio'r cyfyngiadau'n raddol na chychwyn y mesurau cloi'n fwy sydyn. Fodd bynnag, rwyf wedi bod yn glir nad oes unrhyw gynlluniau ar hyn o bryd i ddarparu gofal plant wedi'i ariannu ar gyfer y rheini sydd wedi'u nodi fel gweithwyr critigol y tu hwnt i ddiwedd mis Awst. Bydd y trefniadau gofal plant ar gyfer yr haf, gan gynnwys cymorth gan deuluoedd estynedig, yn helpu llawer o rieni a gwarcheidwaid. Yn ogystal, rydym yn gweld mwy a mwy o ddarparwyr gofal plant yn agor ac rydym yn gweithio i sicrhau bod y clybiau brecwast ac ar ôl ysgol yn gallu ailagor. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth mewn ysgolion a darpariaeth a weithredir ar draws y sector gofal plant ehangach.

Credaf fod y pandemig wedi tynnu sylw clir at faint o ddibyniaeth gymdeithasol sydd ar ein hysgolion y tu hwnt i'r rôl addysgol, a rhaid i hynny fod yn flaenoriaeth iddynt. Rwyf felly'n cydymdeimlo'n fawr â theuluoedd sy'n ceisio ymdopi â'u bywydau, gofal plant, amser gweithio a gwyliau blynyddol dros gyfnod yr haf. Dyna pam rwy'n teimlo bod y penderfyniad ar gyfer mis Medi yn ddatblygiad cadarnhaol yn unol â'r canllawiau gwyddonol a thechnegol diweddaraf ac rwy'n awyddus i weld ein hysgolion yn gallu dychwelyd i'r arfer cyn gynted ag y bydd yn ddiogel gwneud hynny. Rwy'n falch iawn o'r ffordd y mae pobl yng Nghymru wedi ymateb ac o'r cadernid, sy'n parhau i gael ei ddangos. Rwyf wedi fy nghalonogi gan hyn. Mae'n glod i ni yng Nghymru.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kirsty Williams', is centered on a light gray rectangular background.

Kirsty Williams AS/MS

Y Gweinidog Addysg

Minister for Education